



Saúde laboral

Boletín nº 62

Nº 62 SETEMBRO 2025 CIG - GABINETE TÉCNICO CONFEDERAL DE SAÚDE LABORAL www.cigsaudelaboral.org

MONOGRÁFICO SECTOR CONSTRUCCIÓN

SUMARIO

INFORMACIÓN

PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS DAS PERSOAS TRABALLADORAS EXPOSTAS AO AMIANTO.

*Disposicións mínimas de seguridade
e saúde aplicables aos traballos con
risco de exposición ao amianto.*

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

A FONDO

PROPOSTA DE MODIFICACIÓN DOS CONTIDOS DO
RD 396/2006, DE 31 DE MARZO, PARA A SÚA
OBRIGATORIA CONCORDANCIA COA DIRECTIVA
EUROPEA 2023/2668. GRUPO DE TRABALLO
AMIANTO da CNSST

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

INFORMACIÓN

REAL DECRETO 483/2025 DE 17 DE XUÑO POLO
QUE SE ESTABECELEN OS REQUISITOS E SE
REGULA O PROCEDEMENTO PARA RECOÑECER O
DEREITO Á COMPENSACIÓN ECONÓMICA ÁS
VÍTIMAS DO AMIANTO.

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

EDITA: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

FINANCIADO POR:



PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS DAS PERSOAS TRABALLADORAS EXPOSTAS AO AMIANTO.

**Disposicións mínimas de seguridade
e saúde aplicables aos traballos con
risco de exposición ao amianto.**



PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS DAS PERSOAS TRABALLADORAS EXPOSTAS AO AMIANTO. *Disposicións mínimas de seguridade e saúde aplicables aos traballos con risco de exposición ao amianto*

A prohibición de produción e instalación de produtos e materiais que conteñen amianto, produciuse no Estado español no mes de decembro do ano 2021. Tendo en conta que a duración destes produtos e materiais é de aproximadamente 25-30 anos, atopámonos con que nos vindeiros 10 anos debería darse unha retirada masiva e continua dos elementos con amianto, respectando e implementando os protocolos de seguridade e saúde laboral contemplados na lexislación vixente para os procesos de desmontaxe, encapsulación, transporte e eliminación ou almacenamento destes materiais.

No caso da nosa terra, este proceso cobra unha especial importancia dada a gran cantidade de galpóns, cobertizos, tellados e conducións de auga que levan amianto na súa composición, especialmente nas zonas rurais, debéndose evitar a toda costa que os distintos materiais con amianto e os seus refugallos poidan quedar espallados polo monte ou en vertedoiros ilegais, constituíndose en perigosos e permanentes focos de contaminación de terras e cursos de auga.

NORMATIVA VIXENTE DO AMIANTO (2024)

[Real Decreto 396/2006](#), do 31 de marzo, polo que se establecen as disposicións mínimas de seguridade e saúde aplicables aos traballos con risco de exposición ao amianto.

É a normativa básica de aplicación no Estado español para a protección da saúde das persoas traballadoras fronte a exposición ao amianto durante o traballo. A [Guía técnica](#) do INSST proporciona criterios e recomendacións para facilitar a aplicación deste Real Decreto.

Este RD está pendente de ser modificado pola Directiva (UE) 2023/2668, que debe ser adoptada antes do 21 de decembro de 2029. Esta modificación dá prioridade á retirada do amianto fronte a outras formas de manipulación do amianto e entre outras novidades, rebaixa á décima parte o valor límite, pasa de 0,1 fibras/cm³ a 0,01 fibras/cm³ media ás 8 horas.

Aos traballos con amianto tamén lles son de aplicación:

- [RD 665/1997](#), do 12 de maio, sobre a protección dos traballadores contra os riscos relacionados coa exposición a axentes canceríxenos durante o traballo.
- [RD 374/2001](#), do 6 de abril, sobre a protección da saúde e seguridade dos traballadores contra os riscos relacionados cos axentes químicos durante o traballo.
- [RD 171/2004](#) sobre as obrigacións de coordinación de actividades empresariais.

- [Lei 22/2011](#) sobre eliminación de residuos perigosos.
- A [Lei 7/2022](#) establece a obrigaón aos concellos de elaborar un censo das instalacións e edificios do seu municipio (privados e públicos) con MCA (Materiais que Conteñen Amianto) xunto cun calendario para planificar a súa retirada. En 2028 deben estar xestionadas as instalacións públicas con maior risco.

CONTEXTUALIZACIÓN

É obrigatorio retirar o amianto?

Si, baseada na lexislación da orde ministerial do 7 de Decembro de 2001, a cal indica que os produtos que conteñan amianto, poderán seguir utilizándose ata o fin da súa vida útil, é dicir, 25 a 30 anos dende a súa instalación. Tamén impide a produción e a comercialización deste material canceríxeno.

Cando se prohibiu o amianto?

O amianto prohibiuse no Estado español, tanto en relación ao seu uso como a súa comercialización, no ano 2002, trala Orde ministerial do 7 de Decembro de 2001, pola que se modifica o anexo I do Real Decreto 1406/1989, do 10 de Novembro, sobre limitacións e comercialización de certas substancias perigosas. Polo que todo edificio construído previo

a esta data pode conter asbestos. Normalmente adoitan estar en baixantes, depósitos e tellados.

Destacar, que o amianto azul e marrón foron prohibidos en 1984 e 1993 respectivamente no conxunto do Estado, dando unha marxe de 6 meses dende a súa entrada en vigor para prohibir a venda da fabricación de produtos que teñan amianto, e o 15 de Decembro de 2002 prohibiuse a comercialización definitiva así como a instalación deste tipo de produtos.

Onde está prohibido o amianto?

Actualmente o amianto (asbestos) está prohibido en diversos países os cales son: Alxeria, República, Checa, Islandia, Malta, Serbia, Arxentina, Dinamarca, Irlanda, Mozambique, Seychelles, Australia, Exipto, Israel, Países Baixos, Eslovaquia, Austria, Estonia, Italia, Nova, Caledonia, Eslovenia, Bahrein, Finlandia, Xapón, Noruega, Sudáfrica, Bélxica, Francia, Xordania, Omán, España, Brunei, Gabón, Corea (Sur), Polonia, Suecia, Bulgaria, Alemaña, Kuwait, Portugal, Suíza, Chile, Grecia, Letonia, Qatar, Turquía, Croacia, Honduras, Lituania, Romanía, Reino Unido, Chipre, Hungría, Luxemburgo, Arabia Saudita e Uruguai.

Que lei afecta á manipulación do amianto?

A lei integral do amianto para a retirada de amianto vixente no Estado español está establecido no [Real Decreto 396/2006](#) o cal recolle as “Disposicións mínimas de seguridade e saúde aplicables aos traballos con risco de exposición ao amianto”. Doutra banda, a lei establece que debe haber unha estratexia que tanto o número de mostras, duración e oportunidade da medición ten que ser tal, que



deberá ser posible determinar unha exposición representativa en períodos de 8 horas.

A análise da mostra (reconto de fibras de amianto) en laboratorios, realizarase seguindo o método MTA/MA-051 do Instituto Nacional de Seguridade e Hixiene no Traballo (INSST), «Determinación de fibras de amianto»; a análise só pode realizarse en laboratorios homologados.

A exposición a materiais con contido en amianto (MCA) pode causar enfermidades graves e irreversibles, como cancro, asbestose (fibrose pulmonar) ou xerar un mesotelioma maligno. Estas enfermidades xa están definidas como enfermidades profesionais.

É sabido que o mineral como tal non é o que produce o cancro, senón o material fibroso do que se compón. Ao descompoñerse o amianto nos tellados ou nas placas de uralita, libera unhas partículas que a través da respiración provocan as enfermidades antes mencionadas. Dada a súa perigosidade as persoas que manipulan amianto deben recibir unha formación mínima e específica sobre o devandito material, e a empresa na que traballan ten que estar rexistrada no RERA.

RERA | Que é e como se solicita?

Se unha empresa quere ser unha empresa de retirada de amianto, necesitará un certificado ou acreditación para poder manipular o amianto chamado RERA.

Que é RERA

O “Rexistro de Empresas con Risco de Amianto” (RERA) é un rexistro de empresas público que indica as empresas que están homologadas para retirar amianto no Estado español.

Destacar, que empresas incluídas no RERA poden optar por non aparecer no rexistro público por non ser obrigatoria a publicitación dos seus datos neste rexistro.

Por iso, verificar que a empresa está no RERA hai que solicitar o seu código de rexistro.



Características do RERA

Estar neste rexistro de empresas é un requisito indispensable para aquelas empresas que vaian realizar calquera manipulación do amianto, xa que define ás empresas nas que tanto os seus traballadores/as ou operacións poden ter risco de exposición de amianto ou aos materiais que o conteñan.

Só as empresas poden estar rexistradas, non os autónomos.

Este rexistro de empresas está vixente dende 1986 e está establecido por cada CCAA.

As empresas deben estar rexistradas no RERA onde estea a sede da mesma, é dicir, que se é de Galicia terá que estar rexistrada no RERA da Xunta de Galicia.

Destacar que a inscrición no RERA, coa lexislación actual, non caduca, polo que non require renovación; unha vez incluída no rexistro, a empresa ten que darse de baixa para non aparecer nel. Calquera

modificación debe notificarse 15 días antes da realización efectiva da mesma.

O rexistro no RERA é de carácter gratuíto.

Por que é obrigatorio o RERA?

A obrigatoriedade da inscrición nas empresas de retirada de amianto vén regulado polo artigo 17 do capítulo 3 pertencente ao Real Decreto 396/2006.

O RERA só está deseñado para as empresas que queiran quitar amianto.

Como darse de alta no RERA?

Cando unha empresa quere inscribirse no RERA, só necesita rechea un documento en PDF e envialo á autoridade laboral correspondente dependendo de en que comunidade autónoma estea implantada.

Os datos necesarios para inscribirse no RERA son:

- Nome ou razón Social.
- NIF ou CIF.
- NISS (Número de identificación da Seguridade Social)
- Domicilio fiscal.
- Código postal e teléfono.
- Correo electrónico.
- CNAE (Código Nacional de Actividades Económicas)
- Cargo que ocupa na empresa a persoa que presenta a documentación.
- Sinatura do/a representante en cuestión.

A documentación e os pasos están reflectidos na propia plataforma da comunidade autónoma correspondente.

Quen debe inscribirse no RERA?

- Empresas de demolición ou rehabilitación, cando estas teñan que traballar en edificios que conteñan algún elemento de amianto.
- Traballos verticais, xa que a maioría dos edificios previos a 2002 teñen as baixantes deste material.
- Empresas de transporte de residuos perigosos, a condición de que na súa actividade despracen este tipo de elementos.
- As entalleiras/vertedoiros de amianto autorizados.
- Os fontaneiros que vaian facer substitución de baixantes compostas por uralita.
- Profesións especiais como mantemento e reparación de vehículos, trens, barcos ou algún tipo de estrutura que requira amianto.

En resumo, cando se realiza algunha actividade ou operación que conleve a manipulación do amianto. De feito, hai talleres de mecánica que estaban inscritos nesta listaxe para retirar os discos de freo compostos deste material. A día de hoxe xa non se fabrican.



Fai falta algo máis que o RERA para retirar amianto?

Considerando que só o manipulan, as empresas necesitarán un curso do RERA para CADA TRABALLADOR/A e a presentación dun Plan de Traballo de amianto.

No caso de que tamén o transporten, necesitarán o NIMA (Número de Identificación Medioambiental) correspondente, que lles permitirá empregar un vehículo para o desprazamento destes residuos.

Que medidas ten que aplicar unha empresa para traballar con amianto?

Para poder manipular o amianto en calquera provincia do Estado, requírense polo menos os seguintes requisitos :

1. Inscripción no RERA (Rexistro de Empresa con Risco de Amianto).
2. Ter aceptado pola autoridade correspondente un Plan de Traballo único ou xeral. En caso de superar certos volumes definidos pola lei (varía segundo comunidade autónoma) nun traballo, débese ter aprobado un plan específico para esa tarefa.
3. Formación específica de amianto para as persoas traballadoras que traballen co asbestos de polo menos 20 horas presenciais.
4. Os empregados/as que retiren o amianto necesitan pasar unha Vixilancia Médica específica pola súa exposición ao amianto.
5. Se as empresas non van subcontratar ningún tipo de servizo de transporte para levar a uralita ata a entulleira, necesitarán tamén ter o NIMA.

6. Se é nun espazo pechado, débense recoller as mostras das partículas no ar ao executarse o traballo e ao finalizalo, para garantir que non existe nin un rastro de partículas de amianto no ambiente.



NORMATIVA REGULADORA E PROCESO DA RETIRADA DE AMIANTO

O procedemento que teñen que seguir as empresas rexistradas no RERA está regulado no [Real Decreto de 396/2006](#). Esta lexislación recolle as “Disposicións mínimas de seguridade e saúde aplicables aos traballos con risco de exposición ao amianto” o cal se resume en que os profesionais que retiren amianto necesitan seguir o seguinte protocolo:

- a) Perimetrar a zona onde se vai a proceder á retirada de amianto, coa sinalización precisa para que as persoas non poidan pasar. No caso de ser un interior, recoméndase o uso dunha burbulla de contención.
- b) Equipar aos operarios/as con EPIS (Equipos de Protección individual) de modo que cando estes/as finalicen o traballo tiren os equipos que empregaron por se quedan fibras de amianto na súa roupa.
- c) Levar unha ducha de descontaminación, de modo que os operarios/as se descontaminen cando finalicen o traballo.

- d) Encapsular o material antes da súa manipulación, así as partículas de uralita non se separan do elemento a retirar cando este se manipule.
- e) Mobilizar o elemento a retirar ata o vehículo autorizado para transporte a vertedoiro.
- f) Desprazar a carga ata un vertedoiro autorizado, o cal debe estar homologado para poder xestionar o amianto. Que sexan de residuos perigosos reduce o número de puntos aos que pode moverse este material, tendo os puntos de tratamento que achegar o correspondente certificado de eliminación cando o amianto chegue ao centro de procesamento.
- g) Comprobar que a zona está libre de partículas de uralita seguindo o procedemento MTA/MA051/A04 de análise de partículas.
- h) Notificar a medio ambiente que se vai a facer a operación.

Destacar, que a lexislación menciona que non se debería cortar o material con amianto con ningunha ferramenta que faga que estas partículas se estendan pola zona, pero nalgúns casos, a propia lei fai unha excepción porque non hai outra forma de eliminalo, por exemplo, un bidón de amianto nunha zona alta de difícil acceso, o que forza a súa demolición para poder desprazar o devandito depósito.

COMO RETIRAR AMIANTO. FASES DE DESAMANTADO

As empresas teñen que saber como retirar amianto, segundo o protocolo que marca a normativa.

Isto débese a que o amianto é un material que se considera perigoso pola natureza das súas fibras.

A exposición ao asbesto pode xerar asbestose, cancro de pulmón e moitas máis enfermidades que poden afectar á saúde, polo que a normativa é estrita coa manipulación e eliminación destes residuos.

Que é o desamiantado?



O desamiantado é o procedemento de desmontaxe, retirada, xestión e eliminación de calquera compoñente que conteña fibras de amianto. O proceso debe executalo unha empresa homologada coa formación correspondente e coa acreditación RERA. Algúns exemplos dos materiais que se deben desamiantar son placas, cubertas, depósitos de auga, illamentos, tubaxes, etc., en edificios, naves industriais ou vivendas.

O RERA (Rexistro de Empresas con Risco de Amianto) é de alta importancia neste proceso, xa que se a empresa non está rexistrada e/ou non conta cun Plan de Traballo aprobado pola autoridade laboral pertinente, non poderá proceder á retirada de amianto.

PASOS PARA A RETIRADA DE AMIANTO

Deseguido explicamos o proceso do desamiantado paso a paso.

Destacar, que todo este procedemento segue a lexislación de amianto e o Real Decreto 396/2006.

- Paso 1: Identificación do material con asbestos

O primeiro paso aínda que pareza lóxico é descubrir se o material ten amianto. Na maioría dos casos é algo evidente que os profesionais recoñecen de maneira inmediata, mais sempre pode facerse unha análise a través dun laboratorio homologado, coa recollida dunha mostra do material e o envío para comprobar se este posúe fibras de amianto.

Destacar, que a uralita é un material resultado da mestura de varios materiais, entre os que está o amianto, co fin de adquirir propiedades específicas.

- Paso 2: Elaboración do Plan de Traballo

O Plan de Traballo é un documento que indica á autoridade laboral correspondente como se vai realizar o proceso de desamiantado, os EPIS que se van a empregar, as medidas de seguridade, o tempo e duración do traballo, os métodos que se van a implementar, a cualificación dos profesionais que realizarán o desamiantado, así como os datos relacionados cos medios que se van a utilizar, por exemplo a cabina de descontaminación. Dependendo da CCAA, o Plan de Traballo pode ser de carácter xeral, que pode abarcar varios traballos similares dentro dun mesmo tipo de actividade, ou específico, que se aplica a un traballo ou obra concreta. O Plan de Traballo Xeral resulta adecuado para traballos de curta duración, recorrentes e similares, mentres que o Plan de Traballo Específico está indicado en traballos de maior envergadura. Nalgunhas Comunidades Autónomas non existe o Plan de Traballo Xeral polo que só se elaboran Plans de Traballo Específico. En caso de presentarse un Plan de Traballo Específico, o plan ten un prazo de 45 días hábiles para ser aprobado.

- Paso 3: Presentación e aceptación do Plan de Traballo para Amianto

Cando a autoridade laboral competente da Comunidade Autónoma o aprobe, poderase comezar a realizar o servizo de desamiantado.

Hai que ter en conta, que a autoridade competente pode atrasar a aprobación se comproba que no Plan de Traballo existen elementos que non cumpren coa normativa, alongando a execución do traballo e alongando os días de traballo previstos.



Paso 1: Identificación do material con asbestos



Paso 2: Elaboración do Plan de Traballo



Paso 3: Presentación e aceptación do Plan de Traballo para Amianto



Paso 4: Preparación da zona de traballo: Valado e sinalización

- Paso 4: Preparación da zona de traballo: Valado e sinalización

Co plan aprobado, a empresa correspondente realiza o proceso de desamiantado dos materiais que conteñan amianto.

Antes de comezar o traballo, hai que planificar como quitar o material con amianto, así como precintar a zona onde se vai a traballar e preparar a cabina de descontaminación para o persoal.

Se se van realizar traballos de interiores, o máis recomendable é utilizar burbullas de contención para que as fibras de amianto non saian do espazo de traballo e quede libre de asbestos.

Para casos máis concretos, por exemplo o desamiantado dunha fábrica que utiliza grandes maquinarias con amianto friable, recoméndase empregar unha

burbulla de contención na entrada do edificio conectada a unha máquina de descontaminación.

- Paso 5: Desamiantado ou retirada de amianto

O proceso de desmontaxe ou retirada por exemplo dunha cuberta de uralita, trátase dunha manipulación de amianto antes de preparalo para o seu transporte.

Débesse realizar este proceso de retirada cumprindo as medidas marcadas pola normativa vixente empregando os EPIS de amianto correspondentes.

Antes da manipulación destes residuos de uralita, sobre todo nos casos onde se atope en fase de descomposición, hai que encapsular de modo que se impida que na fase de desamiantado se separen as fibras de amianto.

Por exemplo, nos casos de demolición dunha nave que conteña tellados de fibrocemento con amianto, estas cubertas deben retirarse previamente antes de realizar o proceso de demolición para evitar que as fibras de amianto conleven á contaminación do ambiente evitando así riscos no medio e nas persoas.

- Paso 6: Envasado e etiquetaxe do amianto

Tanto os residuos de amianto como os EPIS individuais refugables empregados no proceso de desamiantado, deben depositarse en recipientes de carácter estanco, embalaxes herméticos compostos por plástico con resistencia mecánica ou en sacas big-bags. Estas deben ser sólidas e resistentes de forma que se evite calquera perda de contido.

Hai que ter en conta que:

- As placas ou os elementos de fibrocemento con amianto non deben conter parafusos ou cravos.

- Evitar que se acumulen residuos sen envasar.
- Non encher completamente as bolsas de residuos para que poidan pecharse facilmente.

- Paso 7: Recollida de mostras e análises de fibras de amianto

Segundo o marcado pola lei MTA/MA-051, tanto na execución do traballo da manipulación de uralita como na súa finalización hai que recoller mostras da contorna.

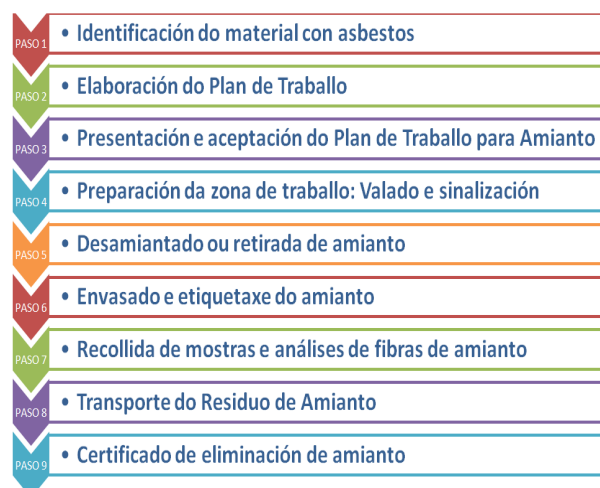
Considérase que debe realizarse unha mostra a nivel persoal cando se está executando o proxecto, así como a nivel ambiental para comprobar que non existen partículas de asbestos na finalización do traballo.

Estas mostras deben enviarse ao laboratorio homologado correspondente para a súa análise e comprobar así que non existe risco de exposición ás fibras de amianto.

- Paso 8: Transporte do Residuo de Amianto

A uralita só pode ser desprazada a través dun axente de residuos autorizado como produtor, que debe ter un NIMA.

O residuo deberá desprazarse ata unha entu-llreira/vertedoiro de amianto autorizado.



Tamén pode ser desprazado ata o que se chama un punto de transferencia, dende o que será enviado ao centro de tratamento correspondente.

- Paso 9: Certificado de eliminación de amianto

Cando se realice o proceso de eliminación, a entulleira autorizada expide a documentación correspondente chamada certificado de eliminación de uralita, que consiste nun documento que acredita que o fibrocemento con amianto foi transportado á entulleira autorizada.

BOAS PRÁCTICAS NO DESAMANTADO

Antes de comezar calquera traballo de desamantado, hai que ter aprobado o Plan de Traballo pola autoridade laboral da CCAA onde será realizada a actuación.

As recomendacións na execución da retirada de amianto serían:

1. Manter certa hixiene, retirando os EPIS e asearse despois de calquera manipulación.
2. Non soprarse con aire a presión para eliminar as fibras adheridas ao corpo ou roupa, xa que estas se espallarían polo ambiente.
3. Evitar contacto directo cos materiais con amianto en calquera parte do corpo.
4. Non inhalar baixo ningunha circunstancia partículas de po ou fibras da contorna.
5. Evitar a dispersión de fibras empregando líquidos fixadores e/o encapsulantes.
6. Evitar as roturas (sempre que se poida), debido a que isto aumenta o risco de exposición.
7. Despois de cada traballo, limpar a zona empregando métodos húmidos ou aspiradores con filtro HEPA para asegurar a zona libre de asbestos.

8. Durante o traballo, evitar tocarse o nariz, ollos ou boca.
9. Non comer, nin beber nin fumar na execución do desamiantado.
10. Empregar ferramentas de carácter manual para evitar roturas e esnaquizamentos.
11. Tratar de manipular o elemento con amianto con sumo coidado.



A nivel de EPIS, o equipo mínimo é protección das vías respiratorias, emprego de lentes de protección, roupa que cubra o corpo para evitar a adhesión de partículas e luvas de protección química.

No proceso de almacenamento de amianto, hai que:

- a) Separar todo residuo de amianto de calquera outro residuo.
- b) Embalar o material cun envase que teña suficiente resistencia e se etiquetará co adhesivo «Contén amianto».

Requisitos para a retirada de amianto

Todos os requisitos están establecidos no Real Decreto 396/2006, onde se resume:

- a) A empresa debe estar inscrita no RERA (Registro de Empresas con Risco de Amianto) da comuni-

dade autónoma correspondente onde se efectúe o traballo.

- b) Un plan de traballo aprobado. Se é unha operación de pouco volume pode entrar como plan xeral, se a retirada é dunha operación de maior envergadura á estipulada, deberá empregarse o plan específico. Hai que ter en conta, que as condicións dun plan único poden variar de comunidade en comunidade.
- c) Se é necesario, solicitar un permiso de obra ao Concello.
- d) Que os traballadores/as teñan unha formación RERA, presencial de polo menos de 20 horas.
- e) Os equipos de protección individual (EPIS) que se utilicen, deberán estar limpos e en perfectas condicións.
- f) Que o mostrador, ou dispositivo para recoller as mostras teña filtros completamente limpos.
- g) Os traballadores/as deberán estar baixo o réxime do PIVISTEA (Programa Integral de Vixilancia da Saúde de Traballadores/as Expostos/as a Amianto), para ditaminar que están en pleno estado de saúde para exercer a profesión, así como revisións periódicas para comprobar que non sofren ningún risco.

TRANSPORTE DE AMIANTO. QUE NECESITAS SABER

O amianto é un motivo de preocupación, dende hai moito tempo, polos riscos que carrega para a saúde. Aínda que moita xente aínda non sexa consciente, os perigos derivados das fibras destes materiais non soamente se producen ao longo da súa produción ou desmontaxe, senón tamén no seu transporte.

É por iso, que o transporte de amianto, produce riscos significativos non só para quen participa directamente no proceso, senón tamén para aqueles que o transportan.

Como se transporta o amianto?

Os residuos de amianto se transportan encapsulados, envasados en plásticos resistentes, etiquetados co logo de amianto, así como paletizados para o transporte, de forma, que eviten a dispersión das fibras de amianto dende o punto do desamiantado, ata a entulleira ou vertedoiro final.

Hai que ter en conta, que non soamente se transportan os materiais con amianto, senón tamén os EPIS empregados no proceso de desmontaxe. Ademais, os/as operarios/as que suban a carga ao vehículo autorizado, deberán ter a formación e homologación para a retirada de amianto, de forma que poidan garantir a máxima seguridade no seu transporte.



Quen está autorizado para transportar amianto?

Estás autorizadas para transportar amianto as empresas que teñan un plan de traballo único aprobado pola autoridade laboral para o transporte, estar de alta no RERA, así como ter unha numeración NIMA como xestor co código *LER de materiais con amianto.

** Clasifica os residuos en función da súa orixe (fonte xeradora e proceso de xeración) e natureza, e lles asigna un código de 6 cifras (código LER).*

Que é NIMA?

O NIMA (Número de Identificación Medio Ambiental), tamén chamado código de centro, é un número público asignado pola autoridade da Comunidade Autónoma onde está situado o centro ou a actividade da empresa, que identifica cada actividade como produtora ou de xestión de residuos. Pódese considerar como o DNI de “Medioambiente”.

Este número téñeno todas as entidades que se encarguen da xestión do residuo, así como os propios produtores.

A composición do NIMA é a seguinte:

CÓDIGO DA PROVINCIA DE 2 DÍXITOS + CÓDIGO NÚMERO ASIGNADO POLA CCAA

[Exemplo: 28731204221]

Tipos de NIMA AMIANTO

Distínguense dous tipos de NIMA para a xestión de amianto:

Os produtores: Son os que desmontan, encapsulan, empaquetan e etiquetan. Establéceno todos aqueles que «xeran» os residuos de amianto debido ao seu desmorte.

Os xestores: Recollen, transportan, almacenan e eliminan. Son todos aqueles que desprazan o residuo

ata o punto final. Non «producen» o residuo, senón que o transportan, tratan ou almacenan.

Que é o ADR do amianto?

O ADR do amianto, é un acordo internacional que ten como obxectivo facilitar o transporte do amianto e das mercadorías perigosas, para mellorar os protocolos de seguridade para o desprazamento deste tipo de materiais.

Dentro deste acordo, especificase a etiquetaxe, sinalización, documentación e instrucións de carga e descarga. A lexislación que o regula sería a [Directiva 94/55/CE](#) do Parlamento Europeo e do Consello.

PLAN DE TRABAJO DE AMIANTO

Toda entidade que deba levar a cabo servizos de desamiantado, nas que haxa unha exposición a amianto, deben ter un plan de traballo aprobado pola autoridade laboral correspondente, a partires do cal se efectúe o traballo de desamiantado, así como a inscrición no Rexistro de Empresas de Risco de Amianto.

Que é un Plan de Trabajo de Amianto?

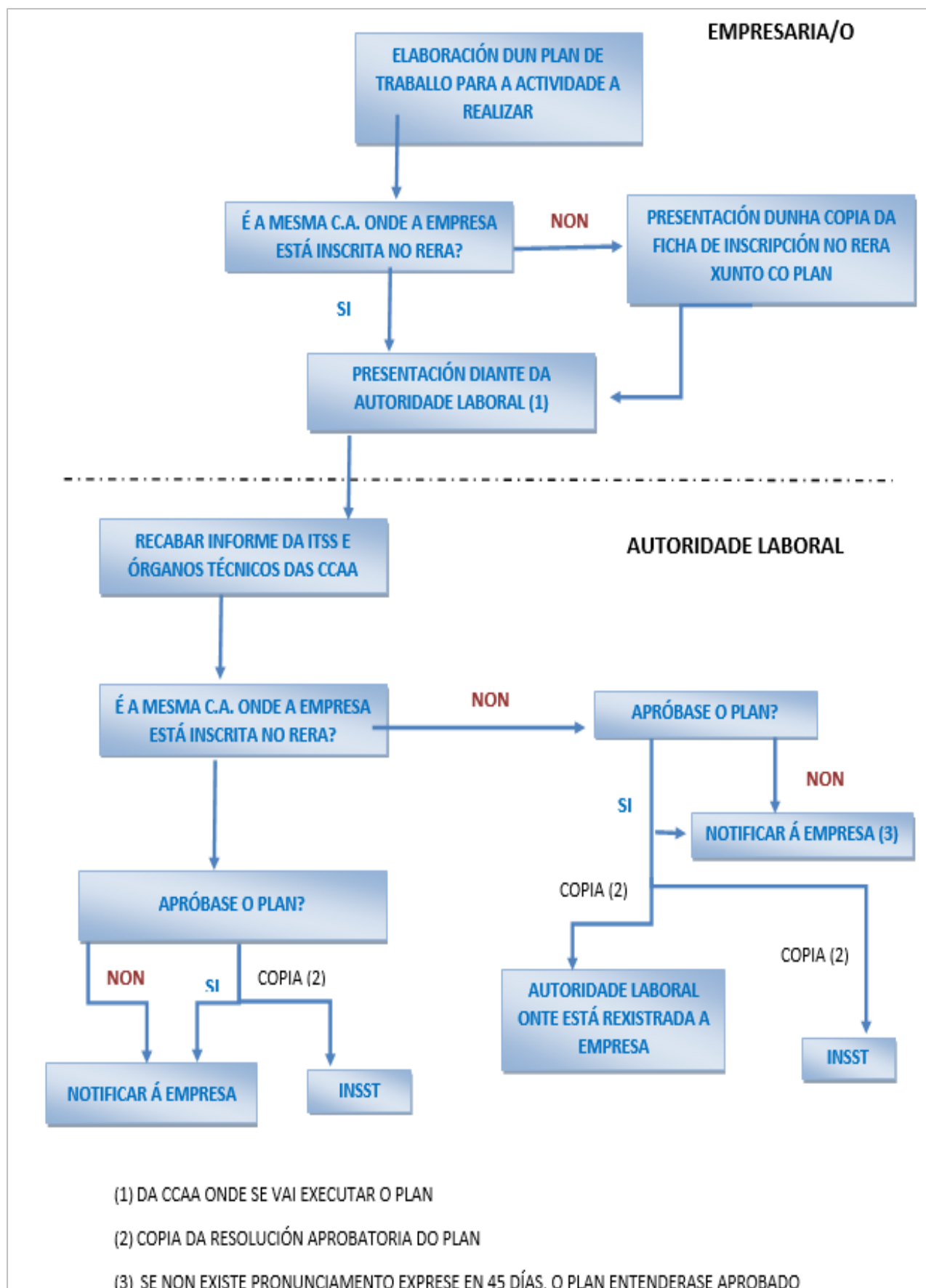
O Plan de Traballo de Amianto ou plan de desamiantado, é un documento acreditativo que hai que enviar á comunidade autónoma correspondente para indicar o protocolo de execución á hora de realizar calquera traballo relacionado coa retirada deste produto.

Existen dous tipos, o xenérico (para traballos de actuación rápida) e o Específico (todos aqueles que non estean dentro do xenérico).

Destacar, que nalgunhas CCAA do Estado o plan de carácter xenérico non existe, polo que sempre se rexerá polo específico.



Esquema de Presentación de traballo con amianto



Tipos de plans de desamiantado

Plan de Traballo de Amianto único ou xenérico

O plan único ou xenérico empregárase cando se trate de operacións de curta duración con presentacións irregulares ou non programables con antelación, especialmente nos casos de mantemento e reparación.

Destacar, que o amianto non se pode reparar, isto é ilegal como ben define a normativa sobre amianto vixente e polo RD 396/2006.

Tamén están dentro do plan de traballo de amianto único ou xenérico o grupo dos plans de emerxencia, que poden ser:

- a) En retirada de materiais de fibrocemento en situación de risco grave e inminente de caída, rotura ou derrube.
- b) Na retirada de fibrocemento en operacións de curta duración e presentación irregular.

Plan de Traballo de Amianto Específico

O plan específico é semellante ao plan único, distinguíndose deste en que se emprega para traballos que superen as condicións do plan xenérico que varían segundo cada CCAA. Este debe presentarse para CADA TRABALLO, tendo a administración pública un prazo de 45 días hábiles para a súa resposta, considerándose o silencio administrativo como aceptación tácita.

Aclaración entre o ámbito de actuación de cada plan de traballo

O plan único ou xenérico para retirar amianto, aprobado pola autoridade laboral na que estea rexistrado o RERA da empresa, permite executar traballos que cumpran as condicións do devandito

plan fóra da C.A., a condición de que estea deseñado para traballar no ámbito do Estado.

En cambio, o plan de desamiantado específico ten que ser aprobado si ou si, pola autoridade laboral onde se vaia a executar o traballo.

Como presentar un Plan de Traballo para a Retirada de Amianto?

En primeiro lugar, redactar o documento en cuestión, e logo, presentar devandito documento perante a autoridade laboral correspondente onde se vaia a realizar a retirada de amianto. Se se vai a executar un traballo nunha comunidade autónoma diferente a aquela na que está rexistrada a empresa no RERA (Rexistro de Empresas con Risco de Amianto), deberá presentarse o Plan de Traballo coa copia do RERA.



O prazo para que a autoridade notifique a resolución da presentación do plan de desamiantado, é de 45 días naturais, comezando a conta dende o primeiro día no que se presentou o devandito documento. No caso de pasar dito período temporal sen resposta da autoridade, considérase o plan automaticamente aprobado.

A lexislación desta tramitación está establecida pola [Lei 39/2015](#), do Procedemento administrativo Común das Administracións públicas, así como da

nova [Lei 7/2022](#), de residuos e chans contaminados para unha economía circular, a cal derroga a Lei 22/2011 do 28 de xullo.

Esta presentación pode incluír o Plan de Seguridade e Saúde de desmonte de cubertas de fibrocemento.

Quen pode presentar o plan de traballo

Empresas que estean rexistradas no RERA, que executen traballos de operacións e actividades nas que os seus técnicos/as estean expostos/as ás fibras de amianto, ou materiais de fibrocemento que o conteñan.

A presentación do plan de desamiantado deberá ser realizada por tramitación vía telemática, dunha persoa física ou xurídica, que dispoña da sinatura electrónica ou certificado da empresa en cuestión.

Quen pode redactar o Plan de Traballo

O Plan de Traballo pode ser redactado por calquera persoa cualificada da empresa, a condición de que represente a unha entidade xurídica existente. Ter en conta á hora de redactar o contido, que debe haber tanto unha empresa de prevención como un técnico/a de prevención que asuma a responsabilidade do traballo.

Cando se pode presentar o Plan de Traballo de Amianto

Ao longo de todo o ano, a través da autoridade laboral da comunidade autónoma na que se vaia a executar o traballo de desamiantado.

Modelo de Plan de Traballo para amianto

Para confeccionar o Plan de Traballo pódense seguir os criterios establecidos no Artigo 11 do [Real Decreto 396/2006](#) na súa sección b, onde se indican as características que debe ter un Plan de Traballo.

SINALIZACIÓN, ENVASADO E ETIQUETAXE DO AMIANTO. COMO DEBE FACERSE

Os/as profesionais especializados/as na retirada de amianto, deben coñecer como facer a sinalización do amianto, así como coñecer en profundidade a lexislación do amianto e as notas de prevención, xa que a normativa non aclara todas as situacións plausibles dentro dos escenarios do desamiantado, que as Notas Técnicas de Prevención (NTP) si desenvolven.

Por que debe sinalizarse o amianto?

A razón pola que debe sinalizarse e envasarse o amianto, é que está incluído no catálogo Europeo de Residuos (CER). Dentro desta listaxe inclúese calquera material que conteña fibras de asbesto, como son: residuos de electrólises, residuos procedentes da transformación do amianto, así como os residuos da fabricación de fibrocemento con amianto, envases metálicos que conteñan unha matriz porosa sólida perigosa, zapatas de freos, materiais de illamento e materiais de construción.

Para profundar sobre este tema, é de interese a orde [MAM/304/2002](#), que presenta a listaxe Europea completa dos residuos.



Como sinalizar a zona de traballo de amianto?

Para sinalizar a área onde se vaia a realizar o traballo, esta deberá contar con carteleiría cos títulos de “Perigo de inhalación de amianto”, “Non permanecer nesta zona se non o require o traballo”, e “prohibido fumar”. Ademais de ser posible, sinalizar a zona cunha cinta adhesiva co logotipo de amianto, avisando ás persoas que pasen pola zona de que é unha área perigosa con posibilidade de estar exposta ás fibras de amianto no ar mentres se manipula.

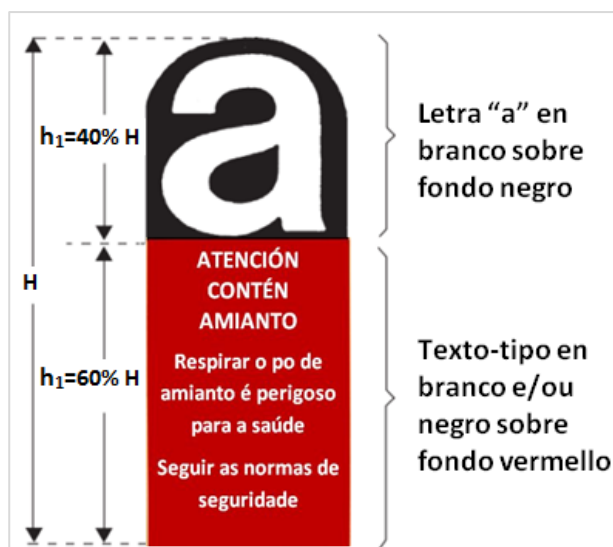
Como envasar o amianto?

O envasado de amianto debe realizarse antes da súa etiquetaxe, de xeito que os residuos que conteñan fibras de asbesto deberán estar separados por orixe, en embalaxes pechadas con galgas superiores aos 400, como son sacas biga бага de polipropileno con asas. No devandito envase deberá haber algún adhesivo que indique que dito envasado posúe un material con amianto.

Como etiquetar o amianto?

Para sinalizar o asbesto na súa fase de retirada, debe engadirse unha etiqueta de amianto coas seguintes características:

- Terá polo menos 5 centímetros de altura e 2,5 centímetros de ancho.
- A parte superior, de polo menos o 40%, deberá conter a letra “a” en branco sobre fondo negro.
- A parte inferior, cun 60%, deberá indicar “Atención contén amianto”, así como os seus perigos.
- Se o produto contén crocidolita, o amianto máis perigoso, deberá indicar que ten amianto azul ou crocidolita.



- Tanto a letra como o texto do envase, deberán destacar sobre a cor de fondo, aínda que sexa negro sobre branco.
- Cabe destacar, que a etiqueta pode ser adherida sobre o envase, atada ao propio envase, ou impresa directamente no material do envase.
- No caso, de que por algunha razón non poidan aplicarse os criterios anteriores, deberá engadirse unha etiqueta fixada ao produto directamente indicando que este contén amianto, advertindo dos seus perigos.

A etiquetaxe de amianto para as embalaxes, así como as características do pictograma están rexistrados no [Anexo II do RD 1406/1986](#).

EPIS NECESARIOS PARA RETIRAR O AMIANTO

Imos dividir os EPIS en 2 categorías:

EPIS obrigatorios: É o mínimo equipo necesario para poder retirar amianto.

EPIS específicos: Non son sempre estritamente necesarios e/ou esixíbeis, pero en certos casos habería que empregalos.

Destacar, que todos os equipos de protección deben de cumprir a norma europea.

Epis obrigatorios

Protección das vías respiratorias

A máscara para amianto debe ser un elemento que cubra a boca, con auto-filtrantes FFP3 refugables ou de filtro de partículas P3 para a protección respiratoria segundo o [Real Decreto 773/1997 de 30 de Maio](#). Por exemplo unha máscara refugable cun factor de Protección FFP3 (Imaxe inferior), que cumpre coa lexislación e debe ser axustable.

Protección para o corpo

Agrúpase todo aquel equipo que nos protexa tanto do corpo enteiro, como os puños, nocellos, cintura e carapucha. Os traxes para amianto deben ser preferiblemente refugables cun tecido resistente á penetración de fibras de amianto e conexións herméticas (Tipo 5-6).

Á súa vez, un mono EPI debe estar provisto de carapucha, sen costuras, nin pliegues, nin aberturas, nin petos e pechado tanto nos puños como en nocellos.

Neste caso, o máis recomendable é empregar un mono EPI ou mergulladores refugables con gomas elásticas (Imaxe inferior), xa que o devandito equipo despois de entrar en contacto co amianto, debe pasar por un proceso de limpeza ou eliminado do traxe EPI por completo debido á contaminación das fibras de asbestos.

Protección para as mans

As luvas para amianto deben estar compostas por nitrilo con puño de plástico con resistencia á penetración de obxectos cortantes, riscos mecánicos e produtos químicos.

Nestes casos, recoméndanse luvas de protección contra riscos químicos como os que aparecen na imaxe inferior, que son tres veces máis resistentes ao punzamento e aos produtos químicos que o látex ou vinilo, están deseñados especialmente para achegar unha alta liberdade de movementos e contra a fatiga manual, sendo as luvas de amianto perfectas.



Protección para os pes

Deben ter polo menos un reforzo na punteira para a caída de obxectos, así como unha sola antiescorregadiza para evitar esvaramentos.

Protección para os ollos

Protexer a visión é fundamental, por iso, recomendamos o uso de lentes protectoras contra po, que sempre sexan envolventes e que protexan das partículas contaminantes do amianto.

Recomendamos que teñan antibafo no proceso de desamiantado.

A FORMACIÓN EN AMIANTO

A formación das persoas traballadoras en materia de prevención e de seguridade contra os riscos derivados da exposición ao amianto durante o traballo enúmeranse no artigo 13.2 do [RD 396/2006](#), mediante 10 temáticas que se consideran de obrigado desenvolvemento na formación dos traballadores/as expostos, e sobre as cales deben adquirirse os coñecementos e competencias necesarios.

Estas 10 temáticas poden distribuírse en tres grupos en función dos seus contidos (ver seguinte táboa): 1. De carácter básico; 2. De soporte; 3. De carácter operativo.

As temáticas con contidos básicos e de soporte pódense considerar de carácter troncal, e caracterízanse por achegar coñecementos de tipo xeral para todas as persoas traballadoras, independentemente do tipo de traballo e dos materiais para manipular.

TEMÁTICAS TRONCAIS	CONTIDOS BÁSICOS	Propiedades do amianto e os seus efectos sobre a saúde, incluído o efecto sinérxico do tabaquismo
		Tipos de produtos ou materiais que poidan conter amianto
	CONTIDOS DE SOPORTE	Eliminación de residuos
		Esixencias en materia de vixilancia da saúde
TEMÁTICAS ESPECÍFICAS	CONTIDOS OPERATIVOS	Operacións que poidan implicar unha exposición ao amianto e importancia dos medios de prevención para minimizar a exposición
		Prácticas profesionais seguras, controis e equipos de protección
		Función, elección, selección, uso apropiado e limitacións dos equipos respiratorios
		Formas e métodos de comprobación do funcionamento dos equipos respiratorios (segundo o tipo de equipo utilizado)
		Procedementos de emerxencia
		Procedementos de descontaminación
Temáticas contempladas no artigo 13 "Formación dos traballadores" do RD 396/2006, agrupadas en función do seu contido		

Consideracións

1. É responsabilidade do empresario/a que a formación das persoas traballadoras na manipulación de materiais con amianto se adapte ás necesidades preventivas da actividade da empresa, en cumprimento dos requisitos de aplicación do RD 396/2006.
2. Para levar a cabo a formación, é transcendental que o empresario/a conte, a través da súa modalidade de organización da prevención, con persoal técnico cualificado, competente e acreditado, que coñeza o tema do amianto en profundidade, en base a esixencias técnicas do tipo de material a intervenir.

3. A formación en amianto debe axustarse á actividade a realizar e ao tipo de material a intervenir, e orientada aos procesos reais de actuación.
4. O contido da formación debe incluír os puntos mencionados no artigo 13.2 do RD 396/2006, que se poden agrupar en: **a)** temáticas obrigatorias ou troncais, que deben impartirse nunha formación en amianto de carácter básico e **b)** temáticas específicas, que achegan un coñecemento particular da actividade concreta a realizar cos materiais que conteñen amianto. Se o traballo a realizar consiste nunha intervención en materiais non friables, os contidos das

temáticas da formación deben orientarse cara a esta tipoloxía e centrarse nas características destes materiais, manténdose a mesma concepción se a intervención a realizar é sobre materiais friables. No anexo 1 da [NTP 1021](#) amósase un diagrama de fluxo da formación en amianto en base aos requisitos de aplicación, onde se visualiza a interrelación, a transversalidade das temáticas, os contidos e o alcance das mesmas cos requisitos legais de aplicación asociados ao RD 396/2006.

5. A implantación na empresa de procedementos e instrucións de traballo para cada unha das actividades e para cada un dos materiais con amianto a intervir teñen na formación interna por procesos a principal e mellor aliada. Iso alcázase con maior facilidade se a formación é impartida por persoal técnico con coñecementos específicos sobre a materia, a través das 6 temáticas operativas, de describir os métodos e técnicas que garantan o control sobre os procesos, así como unha maior eficacia e eficiencia sobre as tarefas, todo iso en beneficio da calidade, a seguridade e a saúde de propios e terceiros.

6. O empresario non só debe formar aos seus traballadores/as e dispoñer de evidencias de asimilación de coñecementos por parte destes/as, senón que tamén é responsable da calidade e da suficiencia dos contidos impartidos.

VIXILANCIA DA SAÚDE DAS PERSOAS TRABALLADORAS EXPOSTAS AO AMIANTO

A Comisión de Saúde Pública do Consello Interterritorial do Sistema Nacional de Saúde aprobou o Protocolo de Vixilancia Sanitaria Específica para os traballadores/as expostos a Amianto na Reunión do 21 de novembro de 2012.

Criterios de aplicación

En base ao disposto nos artigos 3 e 16 do Real Decreto 396/2006, sobre seguridade e saúde en traballos con risco de exposición ao amianto (BOE núm. 86, do 11 de abril de 2006), este protocolo será de aplicación aos traballadores/as nas operacións e actividades nas que estean expostos/as ou sexan susceptibles de estar expostos/as a fibras de amianto ou de materiais que o conteñan, e especialmente en:

- a) Traballos de demolición de construcións onde exista amianto ou materiais que o conteñan.
- b) Traballos de desmantelamento de elementos, maquinaria ou utillaxe onde exista amianto ou materiais que o conteñan.
- c) Traballos e operacións destinadas á retirada de amianto, ou de materiais que o conteñan, de equipos, unidades (tales como barcos, vehículos, trens), instalacións, estruturas ou edificios.
- d) Traballos de mantemento e reparación dos materiais con amianto existentes en equipos, unidades (tales como barcos, vehículos, trens), instalacións, estruturas ou edificios.
- e) Traballos de mantemento e reparación que impliquen risco de desprendemento de fibras de



amianto pola existencia e proximidade de materiais de amianto.

f) Transporte, tratamento e destrución de residuos que conteñan amianto.

g) Entulleiras/vertedoiros autorizados para residuos de amianto.

h) Todas aquelas outras actividades ou operacións nas que se manipulen materiais que conteñan amianto, sempre que exista risco de liberación de fibras de amianto ao ambiente de traballo.

Igualmente será de aplicación aos traballadores/as que teñan desenvolvido, con anterioridade á entrada en vigor da Orde do 7 de decembro de 2001, que modifica o anexo I do Real Decreto 1406/1989, de limitacións á comercialización e ao uso de certas substancias e preparados perigosos, algunha das actividades seguintes:

a) Traballos de extracción, manipulación e tratamento de minerais ou rocas amiantíferas.

b) Fabricación de tecidos, cartóns e papeis de amianto.

c) Tratamento preparatorio de fibras de amianto (cardado, fiado, tramado, etc.).

d) Aplicación de amianto a pistola (chemineas, fondos de automóviles e vagóns).

e) Traballos de illamento térmico en construción naval e de edificios e a súa destrución.

f) Fabricación de guarnicións para freos e embragues, de produtos de fibrocemento, de equipos contra incendios, de filtros e cartón de amianto, de xuntas de amianto e caucho.

g) Carga, descarga ou transporte de mercadorías que puidesen conter fibras de amianto.

De acordo co citado artigo 3 do Real Decreto 396/2006, cando se produzan exposicións esporádicas dos traballadores/as, a intensidade das devanditas exposicións sexa baixa e os resultados da avaliación do risco de exposición indiquen que non se excederá o valor límite de exposición ao amianto na área da zona de traballo, este protocolo non se aplicará nas seguintes actividades:

a) Actividades curtas e descontinuas de mantemento durante as cales só se traballe con materiais non friables.

b) Retirada sen deterioración de materiais non friables.

c) Encapsulación e selaxe de materiais en bo estado que conteñan amianto, sempre que estas operacións non impliquen risco de liberación de fibras.

d) Vixilancia e control do ar e na toma de mostras para detectar a presenza de amianto nun material determinado.

En xeral, aplicarase o presente protocolo a calquera persoa traballadora considerada en risco tanto exposta actualmente como post-exposta incluída nos Rexistros de Traballadores/as Expostos/as a Amianto elaborados nas distintas Comunidades Autónomas.

Efectos sobre a saúde

A exposición a amianto pode producir fibrose pulmonar, alteracións pleurais, pericárdicas e peritoneais e cancro de pulmón (Kamp, 2009), mesotelioma pleural, peritoneal e pericárdico, atopándose tamén asociación con outras neoplasias: carcinomas gastrointestinais ou de larinxe (IOM, 2006) e de ovario (Straif et al., 2009). Existe sospeita, non confirmada, de que o asbesto pode producir outros

cancros (ril, mama) (Villanueva et al., 2003). A nivel poboacional, existe unha asociación entre o consumo do amianto e a incidencia de enfermidades por amianto (KazanAllen, 2005). As manifestacións das alteracións da saúde debidas a amianto poden presentarse ata 75 anos tralo inicio da exposición (Bianchi et al., 2001).

Protocolo de vixilancia sanitaria específica

O cribado de persoas traballadoras expostas a amianto segue catro metas principais (Henderson et al., 1997): identificar poboacións de alto risco, identificar situacións sobre as que actuar preventivamente, descubrir dano para a saúde producido polo traballo e desenvolver métodos de tratamento, rehabilitación ou prevención.

A prevención debe dirixirse a tres niveis: ao individuo afectado, aos traballadores/as nas mesmas circunstancias e ao ambiente de traballo.

O principal aspecto ao que deben dirixirse as intervencións é ao ambiente de traballo, co gallo de diminuír ou eliminar a exposición. As accións sobre a persoa traballadora deben incluír o seguimento do

seu estado de saúde, a información e formación sobre o uso adecuado do axente nocivo e o consello antitabáquico, de gran importancia no que se refire á exposición laboral a amianto.

No presente protocolo desenvólvense os procedementos dirixidos ao seguimento do estado de saúde da persoa traballadora exposta. O diagnóstico clínico basearase: nunha **a)** anamnese detallada que inclúa datos da historia laboral e a procura de signos e síntomas relacionados coa enfermidade, **b)** a exploración clínica, **c)** o estudo radiolóxico e funcional e, en caso necesario, **d)** a confirmación diagnóstica mediante estudos de diagnóstico pola imaxe, histopatolóxicos e de laboratorio.

Neste senso, e en relación cos traballadores/as actualmente expostos ao amianto, lémbrese que o Anexo V do Real Decreto 396/2006, do 31 de marzo, polo que se establecen as disposicións mínimas de seguridade e saúde aplicables aos traballos con risco de exposición ao amianto, contén a información para entregar á persoa traballadora e remitir á autoridade sanitaria do lugar onde a empresa estea rexistrada.



Edita: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

